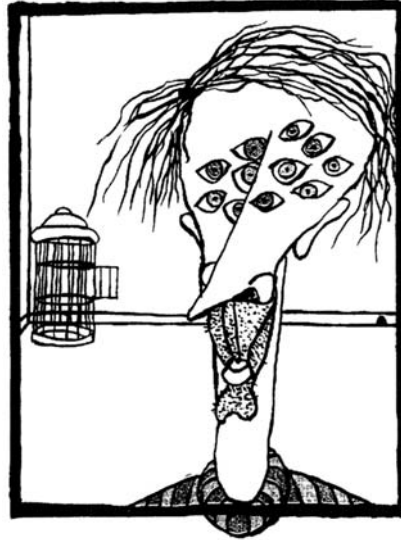

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

*Scriitorul de science fiction Kilgore Trout,
de mult dispărut de pe piața cărții,
la Cohoes, New York, în 1975, după ce a aflat
de moartea fiului său înstrăinat de el, Leon,
pe un șantier naval suedez, după ce i-a redat
libertatea papagalului său, „Bill Ciclonul“,
și e pe cale să devină un vagabond.*

KURT VONNEGUT

Cutremur de timp

Traducere din engleză și note de
VIORICA BOITOR

HUMANITAS
fiction

*În amintirea lui Seymour Lawrence,
un romantic și mare editor
de povești bizare așternute cu cerneală
pe pastă de celuloză din lemn albită și aplatizată*

Toate persoanele, în viață sau decedate, sunt pure
coincidențe.

Prolog

În anul 1952, Ernest Hemingway a publicat în revista *Life* o lungă proză scurtă intitulată *Bătrânul și marea*. În ea era vorba despre un pescar cubanez care nu mai pescuise nimic de optzeci și patru de zile. Cubanezul acesta a prins cu harponul un marlin uriaș. L-a omorât și l-a legat de bărcuța lui. Până să ajungă însă cu el la mal, rechinii îi smulseră toată carnea de pe schelet.

La data când a fost publicată povestirea aceasta, locuiam la Barnstable Village, pe Cape Cod. L-am întrebat pe un pescar profesionist din vecini cum i se pare. Mi-a răspuns că eroul e un idiot. Ar fi trebuit să taie cele mai bune hălci de carne și să le așeze pe fundul bărcii, iar restul stârvului să-l lase rechinilor.

Se prea poate ca rechinii la care se gândea Hemingway să fi fost criticii cărora nu le prea plăcuse primul roman scris de el după o pauză de zece ani, *Dincolo de râu și printre copaci*, publicat cu doi ani mai devreme. Din câte știu eu, n-a afirmat niciodată așa ceva. Este însă posibil ca marlinul să fi fost romanul acela.

Peste ani, în iarna anului 1996, m-am trezit în postura de creator al unui roman care nu mergea nicicum, care nu avea nici o noimă, care nu se voise scris din capul locului. *Merde!* Mă chinuisem vreme de aproape un deceniu cu peștele ăsta ingrât, să zic așa. Nu era bun nici măcar de momeală pentru atragerea rechinilor.

Abia împlinisem vârsta de șaptezeci și trei de ani. Maică-mea a apucat să trăiască cincizeci și doi de ani, iar

taică-meu șaptezeci și doi. Hemingway a trăit aproape
șaiszeci și doi. Trăisem prea mult! Ce era să fac?

Răspuns: Taie fileuri de pește. Aruncă restul.

Asta am și făcut în vara și toamna lui 1996. Ieri, în
data de 11 noiembrie a acestui an, am împlinit șaptezeci
și patru de ani!

Johannes Brahms a renunțat să mai compună simfonii
la vârsta de cincizeci și cinci de ani. Destul! Tatăl meu, de
meserie arhitect, era sătul și plictisit de arhitectură la
cincizeci și cinci de ani. Destul! Romancierii americani
de sex bărbătesc și-au cam scris cele mai bune opere până
la această vârstă. Destul! Pentru mine, vârsta de cincizeci
și cinci de ani înseamnă un moment îndepărtat. Destul!
Fie-vă milă!

Peștele meu uriaș, care puțea așa de îngrozitor, se in-
titula *Cutremur de timp*. Haideți să-i zicem *Cutremur
de timp unu*. Iar celui de-acum, o mâncărică făcută din
cele mai bune părți ale lui amestecate cu gânduri și în-
tâmplări din ultimele circa șapte luni, să-i zicem *Cutre-
mur de timp doi*.

Hochei?

În *Cutremur de timp unu* am pornit de la ideea că
un cutremur de timp, o disfuncție în continuitatea spațio-
temporală, ar face ca toată lumea să treacă încă o dată,
de bine sau de rău, prin exact ceea ce a trecut în dece-
niul anterior. Ar fi un *déjà vu* care ar ține timp de zece
ani încheiați. Nu te-ai putea plânge că viața nu-i decât
aceeași veche poveste, după cum nu te-ai întreba dacă,
de fapt, numai tu ești cel care o ia razna sau se întâmplă
la fel cu *toată lumea*.

În timpul reluării evenimentelor nu ai putea spune
absolut nimic din ce n-ai spus în deceniul dinainte. Nici
măcar nu ți-ai putea salva viața dacă n-ai izbutit s-o faci
de prima dată.

Am preconizat un cutremur de timp care să ne propulseze pe toți și toate, într-o clipită, din 13 februarie 2001 înapoi în data de 17 februarie 1991. Pe urmă, trebuia să revenim cu toții în 2001 pe calea anevoioasă, retrăind clipă de clipă, ceas de ceas, an de an, pariind din nou pe calul necâștigător, căsătorindu-ne din nou cu cine n-ar fi trebuit, umplându-ne din nou de sculament. Dar știți voi mai bine!

Doar reîntorși la data când s-a produs cutremurul de timp ar înceta oamenii să mai fie roboții propriului lor trecut. După cum zicea bătrânul autor de science fiction Kilgore Trout:

— Doar atunci când o să acționeze din nou liberul arbitru vor înceta să-și urmeze traseul anevoios cauzat de propriile lor decizii.

Trout nu există de-adevăratelea. A fost alter ego-ul meu în mai multe romane pe care le-am scris. Totuși, cea mai mare parte din ceea ce m-am hotărât să păstrez din *Cutremur de timp unu* are de-a face cu aventurile și părerile lui. Am reușit să salvez câteva dintre miile de povestiri pe care le-a scris între 1931, când avea paisprezece ani, și 2001, când a murit la vârsta de optzeci și patru de ani. Vagabond în cea mai mare parte a vieții lui, și-a dat obștescul sfârșit în luxosul apartament Ernest Hemingway, din azilul scriitorilor Xanadu, de la Point Zion, statul Rhode Island. E bine de știut.

Pe patul de moarte mi-a povestit că acțiunea primei lui povestiri era plasată în Camelot, la curtea regelui Arthur, în Britania: Merlin, vrăjitorul curții regale, îi înarmează printr-o vrăjitorie pe Cavalerii Mesei Rotunde cu automate ușoare Thompson și cu încărcătoare cu gloanțe dum-dum de calibrul 45.

Sir Galahad, cel cu inima și cugetul neprihănite, învață să folosească noul echipament din dotare, făcut să-ndemne

la virtute. În acest timp, bagă un glonț în Potirul Sfântului Graal și o face șvaițer pe regina Guinevra.

Iată ce mi-a povestit Trout când și-a dat seama că reluarea evenimentelor din ultimii zece ani s-a încheiat, că el și toți semenii lui sunt brusc nevoiți să se gândească la noile chestii pe care vor să le facă, să redevină creativi:

— Doamne sfinte! Sunt mult prea bătrân și am trecut prin prea multe la viața mea ca să mă joc din nou de-a ruleta rusească cu liberul arbitru.

Da, iar eu însumi eram un personaj din *Cutremur de timp unu*, aveam o scurtă apariție la o petrecere de pe plajă, cu scoici la grătar, de la azilul scriitorilor Xanadu, în vara anului 2001, la șase luni după terminarea rederulării evenimentelor, la șase luni după ce liberul arbitru a început să acționeze din nou.

Mă aflu acolo în compania mai multor personaje fictive din carte, inclusiv a lui Kilgore Trout. Am avut privilegiul să-l aud pe bătrânul scriitor de science fiction de mult dispărut de pe piața cărții explicându-ne și, apoi, demonstrându-ne locul deosebit pe care îl ocupă pământeni în ordinea cosmică a lucrurilor.

Așadar, ultima mea carte este gata, cu excepția acestei prefete. Astăzi suntem în 12 noiembrie 1996, cam cu vreo nouă luni înainte de publicarea ei, așa zice, înainte de-a ieși din trompa uterină a tipografiei. Dar nu-i nici o grabă. Perioada de gestație pentru puiul de elefant indian este de peste două ori mai lungă.

Perioada de gestație pentru puiul de oposum, țineți-vă bine, prieteni și vecini, este de douăsprezece zile.

În această carte am pretins că voi fi încă în viață la petrecerea de pe plajă, din 2001. În capitolul 46 îmi imaginez

că sunt în viață și în 2010. Uneori îmi spun că sunt în 1996, unde și sunt în realitate, iar alții îmi spun că mă aflu în toiul unei reluări provocate de un cutremur de timp, fără să fac o distincție clară între cele două situații.

Pesemne că am luat-o razna.